

STREET

FIGHTERS

METODOLOGIES PER
COMBATRE LA
NORMALITAT

STREET

FIGHTERS

G CONSELLERIA
O PRESIDÈNCIA,
I CULTURA I IGUALTAT
B DIRECCIÓ GENERAL
/ DRETS I DIVERSITAT

STREET FIGHTERS. METODOLOGIES PER COMBATRE LA NORMALITAT

Primera edició: Febrer 2021

Realitzat per La Lliparda Teatre

Il·lustracions i maquetació: Natalia Farinas / nataliafarinyas.com

Textos: Leo Alburquerque i Manuela Acerea

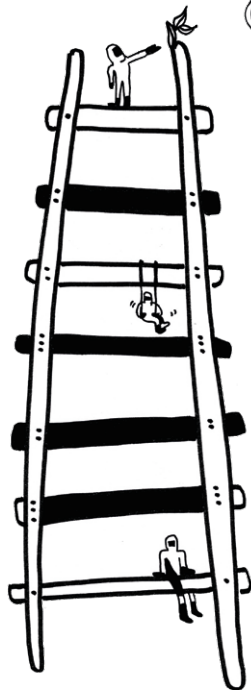
Correccions: Lola Fernández i Sílvia Suau

CC (BY, NC, ND) Aquest fanzine és sense ànim de lucre. Pots reproduir-ho mentre citis a les autores i sigui per a projectes no comercials.

Finançat per Conselleria de Presidència, Cultura i igualtat. GOIB

ISBN: 978-84-09-28508-2

Impress per: Taller d'idees. Son Servera

ÍNDEX

Introducció_0

1. Espai estètic o espai per a la ficció_4

1.1. Això no és una pipa_7

1.2. Qui podria ser?_10

2. Dinàmiques de confiança i/o desmecanització_13

2.1. Samurai_16

2.2. Caminar-Stop_21

2.3. El despertar de la consciència_26

2.4. Rellotge_28

2.5. Bosc de sons_32

3. Dinàmiques específiques_35

3.1. Imatge de la paraula_38

3.2. Suma de poder_45

3.3. Màquines_48

3.4. Qüestionari cis-heterosexual_51

3.5. Glossari visual_55

3.6. Sala de la normalitat/Sala del coneixement_57

3.7. El quadrat d'allò normal_62

3.8. Collage d'allò normal_66

3.8.1. Monstruificant la normalitat (en relació al collage)_70

3.9. La part pel tot_73

3.10. Una persona va pel carrer_83

4. Tancament_89

Què m'emporto i què deixo?_90

0. INTRODUCCIÓ

Aquest fanzine que tens a les mans és una petita guia per abordar els sistemes d'exclusió que es generen a partir de la configuració del normal, mitjançant tècniques artístiques dinàmiques. Pararem especial atenció al gènere i a la sexualitat, tot entenent que no existeix cap gènere sense racialització.

Creiem que el coneixement s'ha de compartir de la mateixa manera que volem ser responsables del reconeixement i dels mecanismes de citació adequats. Dins el teatre de les oprimides existeix el concepte de multiplicació, el qual serveix precisament per explicar això: difondre els coneixements alhora que la font. Algunes de les dinàmiques aquí compartides han sigut apreses a tallers o trobades, facilitades per altres persones; n'hi ha d'altres que les compartim tal qual ens han arribat i d'altres les hem anat adaptant segons les nostres necessitats. Partim de les teories feministes, del teatre de les oprimides i del mètode *Keep Moving* de Mercedes Boronat. Convidem, amb aquest fanzine, a que aquestes pràctiques es multipliquin i transformin segons les necessitats i responsabilitats de les facilitadores.

Es tracta d'una sèrie de dinàmiques que l'equip de La Lioparda Teatre desenvolupa a l'àmbit educatiu per a l'alumnat, el professorat, educadores i per a totes aquelles persones que fan feina amb persones. Aquest fanzine té com a objectiu aportar eines que permetin atendre a la diversitat. En aquesta ocasió, vàrem decidir posar el focus en la normalitat: les normes socials estan molt interioritzades i, en general, es fa difícil identificar que allò que entenem com a natural o vertader, bo o vàlid, en realitat té un fort component cultural.

"NO ACEPTES LO HABITUAL COMO COSA NATURAL.
PORQUE EN TIEMPOS DE DESORDEN, DE CONFUSIÓN
ORGANIZADA, DE HUMANIDAD DESHUMANIZADA,
NADA DEBE PARECER NATURAL. NADA DEBE PARECER
IMPOSIBLE DE CAMBIAR"

Bertolt Brecht

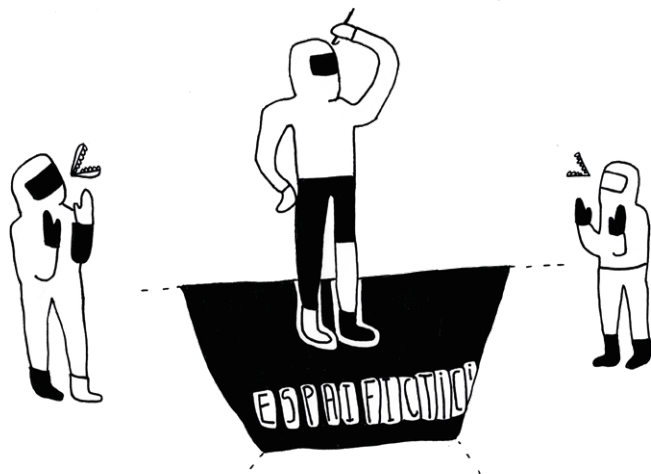
Les persones que no encaixen en aquestes normes socials són identificades, sovint, com poc naturals o artificials, defectuoses o dolentes i poc vàlides. Invertir situacions, deixant de posar el focus en la diversitat i atendre a allò que a priori entenem com normal ens permet donar compte del caràcter construït d'aquests trets i qüestionar la idea de normalitat, ja que qualsevol persona, a través de la seva experiència, es pot sentir fora de la norma, és a dir, la persona normal, com a abstracció, no existeix.

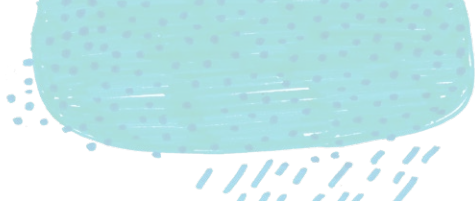
"LOS CUERPOS BIOLÓGICOS SON producidos & generados DE
LA MISMA MANERA QUE LOS POEMAS"

Donna Haraway

El cos amaga l'imaginari col·lectiu, a vegades parla per si mateix i ens ajuda a veure'ns en l'altra persona. Treballar a partir del joc, de la teatralització i des de "l'assaig" de la vida real, la performance o la representació en lloc de la presentació, fa que les persones participants s'agafin l'espai taller com a seu, propi, on deixar anar la vergonya, davant i amb la resta de participants, tot generant un clima de confiança on debatre i compartir experiències pròpies. Per aquest motiu, proposem una estructura que es repeteix als tallers: preparació i explicació de l'espai estètic o espai de ficció; dinàmiques de confiança i/o desmecanització i dinàmiques específiques per abordar el tema en qüestió (en aquest cas, el gènere i la sexualitat a través d'allò que es considera normal). En aquesta guia oferim una bateria de dinàmiques que aconsellem que segueixi l'estructura proposta, és a dir: segons el temps de què disposem, triarem una o dues dinàmiques de confiança/desmecanització per a després abordar una més específica i acabar amb una de tancament.

1. SPAI STETIC PER A LA FICCIO

Per realitzar la major part de les activitats, farem servir la distinció de l'espai estètic. Per fer-ho, marcarem un rectangle al terra amb cinta que simuli un escenari. Explicarem com aquesta distinció d'espais –dintre/fora– ens marca quin és l'espai estètic, màgic o per a la ficció, tot diferenciant-lo de l'espai de l'aquí i ara, és a dir, la realitat (**Dinàmica associada 1.1**). Aquesta distinció dels espais ens serveix, per una banda, per separar la persona del personatge (**dinàmica associada 1.2 Qui podria ser?**) i, per una altra, per poder fer un procés de desidentificació que ajudi a sentir-se més protegit, tal com al teatre de les oprimides s'entén aquest espai per a l'assaig de la realitat com un espai protegit.

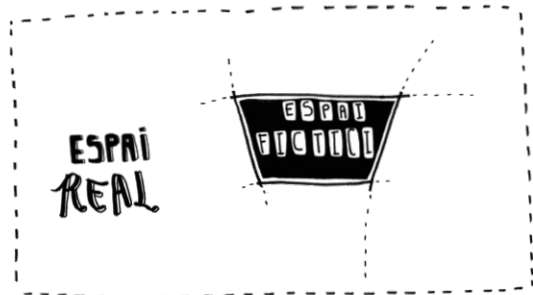
Aquest és un espai liminar, és a dir, un espai-temps fora del real. Aquesta potencialitat de caràcter metafòric és una eina molt útil tant per assajar conflictes diaris com per analitzar conceptes que, des d'un diàleg sense cos, s'entrebanquen. Per exemple, a través de les escultures corporals o *tableaux vivants*, un personatge representa una

estàtua i la resta, des de fora, fa una lectura d'aquesta proposta des de l'experiència. Els significats es multipliquen doncs cada una de nosaltres llegim des de la pròpia experiència i allò simbòlic no té una sola interpretació, és una obertura de mons.

Allò liminar és propi de la ritualitat, és el moment clau en el qual es passa d'un estat a un altre, de persona a personatge, i es possibilita l'estranyament d'un mateix. A través de propostes corporals sorgeixen temes que, des del propi relat verbal, no ho farien.

"LAS ACTIVIDADES LIMINALES (UNA FUNCIÓN DE TEATRO, UNA PERFORMANCE, UN RITUAL, ETC.) PERMITEN A LOS PARTICIPANTES REFLEXIONAR, SUSPENDER Y REFORMULAR LOS SÍMBOLOS Y COMPORTAMIENTOS HABITUALES CON EL FIN DE GENERAR UNA TRANSFORMACIÓN SOCIAL Y PERSONAL"

Judith Vidiella

1.1. AIXÒ NO ÉS UNA PIPA

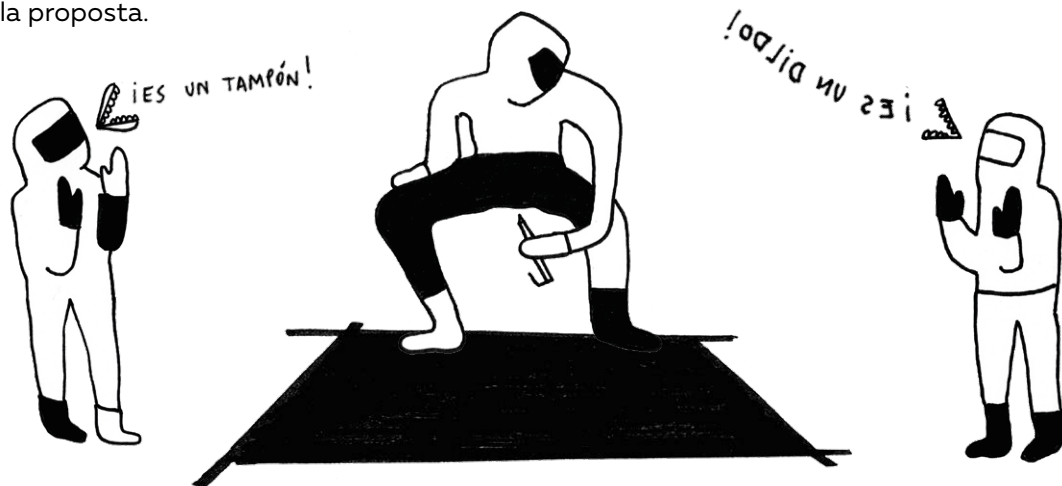
Aquesta dinàmica és una multiplicació del teatre de les oprímides.

Per explicar la potencialitat de l'espai estètic o per a la ficció es proposa la següent dinàmica:

Situada fora del rectangle que simula l'escenari, la persona facilitadora (aquella persona encarregada de conduir la sessió o el taller) agafa, per exemple, un bolígraf i demana a les participants què és allò que té a la mà. A continuació, la persona dinamitzadora entra dins l'espai per a la ficció i amb

el mateix objecte fa un gest deslocalitzat (per exemple, el gest de pentinar-se amb el bolígraf) i demana què és? Segurament les participants respondran que es tracta d'una pinta. La persona facilitadora proposarà successivament diferents accions amb el mateix objecte: el gest d'afaitar-se, tocar la flauta, posar-se un tampó... No hi ha una resposta vertadera, al joc tot s'hi val perquè la importància és dins les persones que estan fora i llegeixen les possibilitats. El públic esdevé intèrpret, interpreta la proposta.

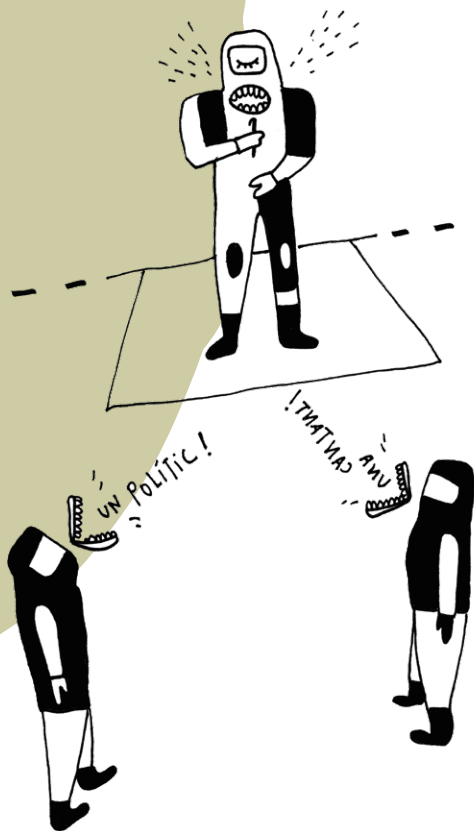

A continuació, i depenent del temps que encara tinguem, es convidarà a les persones participants a entrar dins l'espai estètic i proposar diferents accions. Es pot canviar d'objecte. Quan s'esgoten les possibilitats? Quines lectures possibiliten els diferents tipus d'objectes? Aquesta dinàmica ens permet explicar la significació des del potencial simbòlic, allà on el significant no té ja un sol significat vertader. Aquesta dinàmica ens disposa cap a la creativitat, l'escolta i serveix per trencar el gel a l'hora de sortir a l'escenari.

1.2. Qui PODRIA SER?

Aquesta dinàmica ens serveix també per abordar la potencialitat de l'espai estètic, però aquesta vegada a través del cos.

La persona facilitadora entra dins l'espai marcat i proposa una escultura amb el cos. Per exemple, una figura d'autoritat. Demanem a les participants: qui podria ser? Les respostes de les persones participants poden ser molt diferents (poden dir, per exemple, que la figura és un dictador, un superheroi, un professor, pare-mare, etc.) però sempre tindran un nexa comú, un tema a través del qual podrem agrupar totes aquestes respostes: el poder, l'autoritat o l'autoritarisme.

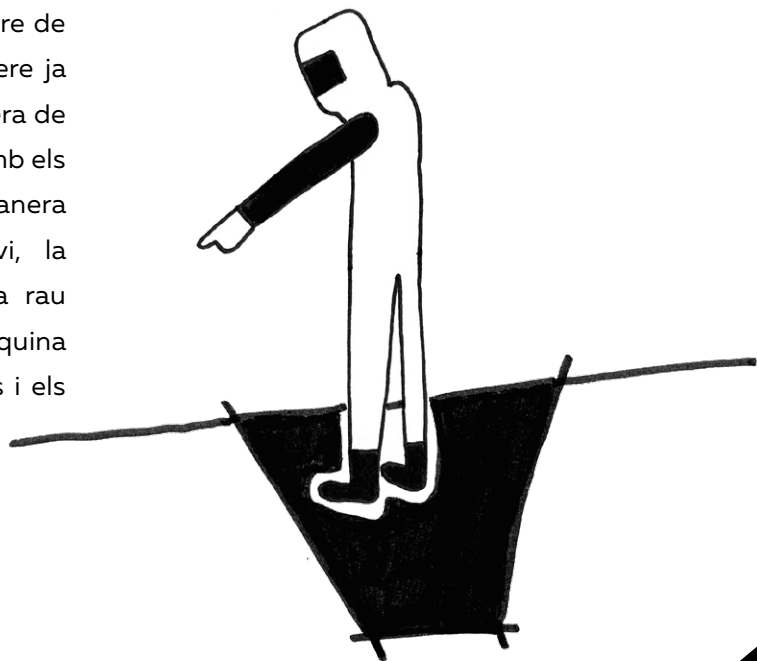

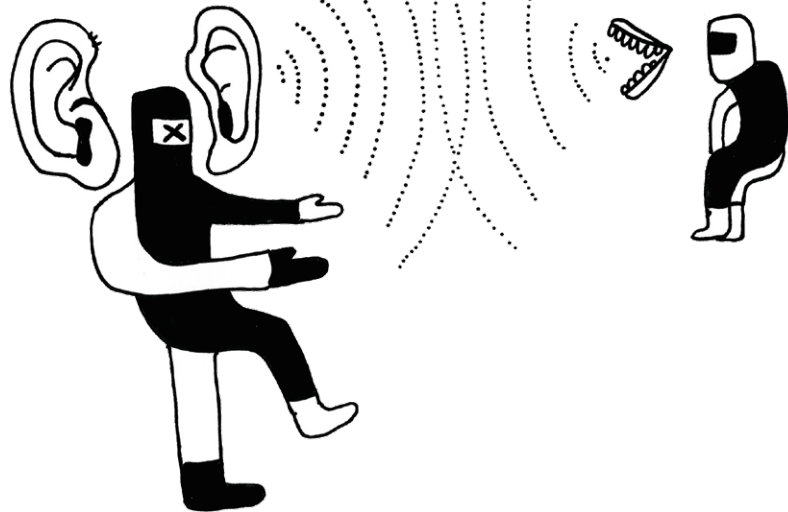
En funció de les respostes obtingudes podrem desgranar les diferents accepcions d'aquests termes.

A continuació, es proposa una altra escultura que es pugui relacionar amb estereotips de femineïtat o de masculinitat. Tornem a demanar qui podria ser. Aquesta segona proposta, i en funció de les respostes obtingudes, ens servirà d'indicador: per exemple, una figura que representi l'estereotip femení potser només genera respostes de personatges dona o gays, o potser detectarem una certa incomoditat envers les respostes.

Els estereotips de gènere operen de manera molt forta a la cultura visual. De vegades obviem que ningú és lliure de reproduir els estereotips de gènere ja sigui en la vestimenta, en la manera de parlar, de desitjar, etc. Treballar amb els estereotips pot semblar una manera de reforçar-los, però, en canvi, la potencialitat d'aquesta proposta rau en la seva capacitat de desvelar quina relació tenim amb els estereotips i els cossos.

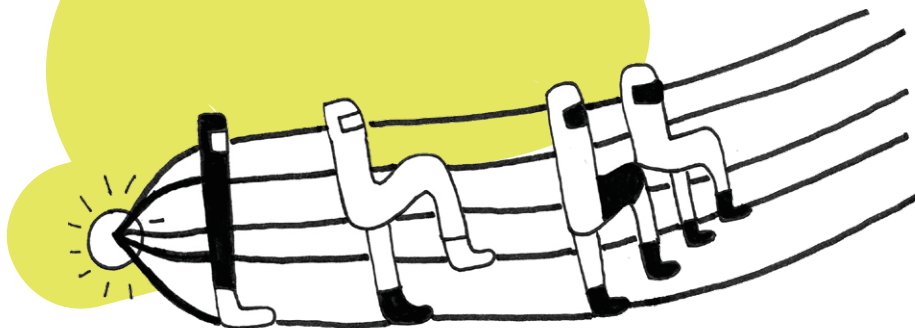

2.. DINÀMIQUES DE CONFIANÇA i/o DESMECANITZACIÓ

Crear un ambient de confiança és fonamental i fer-ho a través de jocs que provoquin l'error és un camí per assolir-ho. No es pot separar la confiança de la responsabilitat. És per això que les treballem de manera simultània als jocs als quals deixa de ser rellevant l'individu si no és en relació al grup. La major part de les dinàmiques estan basades en l'escolta (verbal i no verbal), que és cabdal per a què funcionin.

D'aquesta manera, treballant la confiança, treballem també la responsabilitat i l'escolta, i aquesta combinació, a la qual hi afegim el riure, afavoreix un clima de cohesió grupal per entrar en matèria.

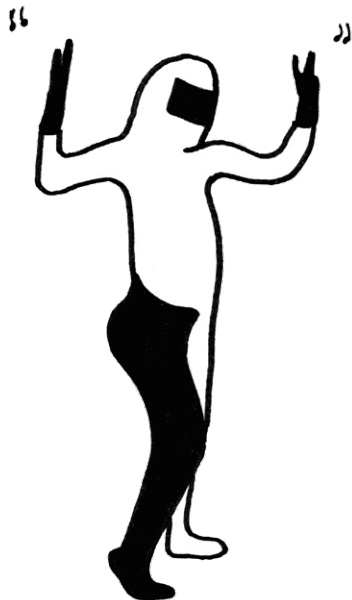
D'una altra banda, és cabdal també el concepte de desmecanització física i intel·lectual d'Augusto Boal, qui parteix de la idea de que tenim accions i pensaments mecanitzats i invisibilitzats. Un exemple seria la conducció, també quan entrem a un bany públic diferenciat per gènere i no dubtem de a quin hem d'entrar. Amb aquestes dinàmiques que afavoreixen la desmecanització física s'obren possibilitats de diàleg amb les mecanitzacions intel·lectuals, generant així ja una forma de desmecanització. S'adquireix un cos creatiu propi i grupal, un cos disponible per profunditzar i crear pensament.

"¿CÓMO PODEMOS ESPERAR QUE LAS EMOCIONES SE MANIFIESTEN
LIBREMENTE A TRAVÉS DEL CUERPO DEL ACTOR SI TAL INSTRUMENTO
(NUESTRO CUERPO) ESTÁ MECANIZADO, MUSCULARMENTE AUTOMATIZADO
E INSENSIBLE EN EL NOVENTA POR CIENTO DE SUS POSIBILIDADES?"

Augusto Boal

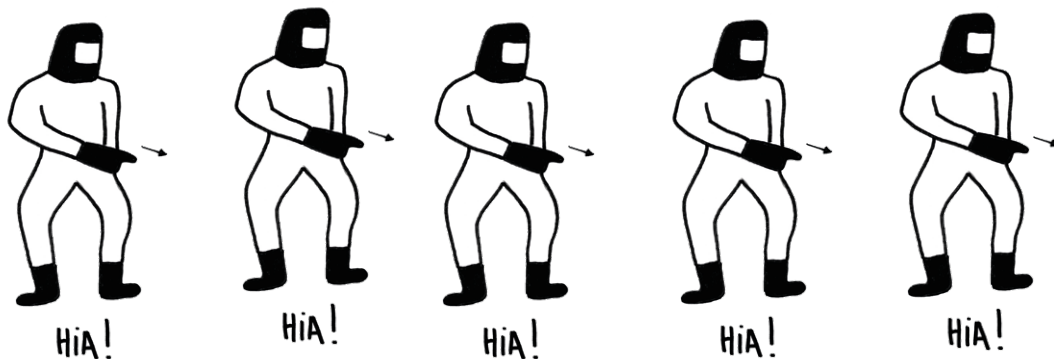
2.1. SAMURAI

Aquesta dinàmica és una multiplicació de teatre de les oprimides adaptada per treballar el gènere.

Inicialment ens serveix per trencar el gel i treballar la vergonya i l'error com a punt de partida per l'aprenentatge. Però també pot ser un indicador de les resistències de les participants a representar gestos que arquetípicament estan associats al gènere oposat.

El grup es col·loca dret i en cercle, de manera que totes les persones participants es puguin observar. A continuació, s'anuncia que ens convertirem en samurais. Inicialment, consisteix en fer passar un gest i un so determinats (Hia! acompanyat d'un cop de braç) a la persona que tenim al costat, formant una cadena.

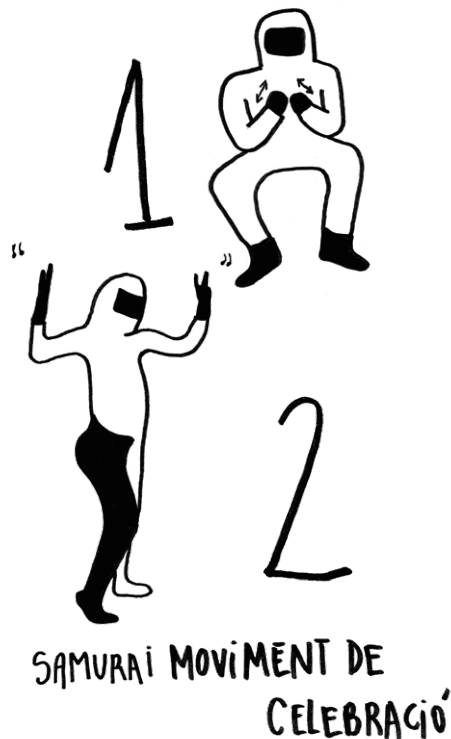

La persona facilitadora començarà passant-li el Hia! a la persona que tingui a la seva esquerra, la qual farà el mateix i així successivament, de manera que el gest i el so HiA! recorrerà tot el cercle fins que torni a la persona facilitadora que va començar. És important que es mantingui el compàs: les persones amb més energia tenen tendència a avançar-se, mentre que les persones més absents tendeixen a demorar-se.

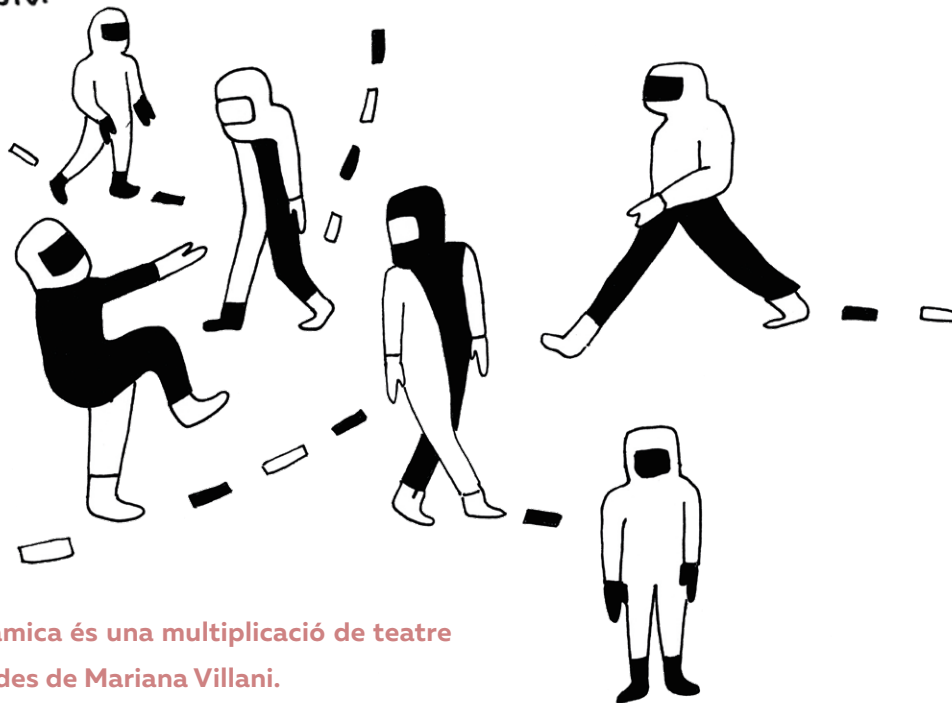
Es torna a repetir la ronda amb el mateix gest. Es repeteix per aconseguir a nivell de grup aquesta pulsació conjunta. Un cop adquirida, es complementa el Hia! amb un altre so i un altre gest (Ayuken! afegint un moviment de braç i de cama). Si el primer servia per seguir la cadena, aquest nou gest serveix per canviar la direcció (rebot). Les participants podran decidir si seguir el sentit (Hia!) o canviar-lo (Ayuken!). La dinàmica es pot complicar tant com vulguem: podem incorporar gestos que facin botar a una persona, gestos que es puguin llançar a una persona que estigui davant al cercle, etc. Cada gest tindrà un so i una funció determinada.

L'aposta d'aquesta dinàmica és que cada vegada que una persona participant s'equivoca, el grup, en conjunt, ho celebra, amb un crit de victòria, entenent que quan una s'equivoca ens equivoquem totes. El crit de victòria està compost per dos gestos: un associat arquetípicament a la masculinitat (per exemple, el gest de treure múscul o de donar cops de puny al pit, figures frontals amb la mirada al front, etc.) i un altre associat arquetípicament a la femineïtat (cames creuades, manierismes, puntes de peus, maluc decantat, figures no frontals, mirada torta, etc.) Podem fer servir imatges de la nostra vida quotidiana, provinents de la publicitat o els maniquins de les botigues per trobar aquestes figures. En cap cas la persona facilitadora donarà a conèixer la seva intenció de representar dos gestos culturalment associats al binarisme de gènere per celebrar l'error conjunt.

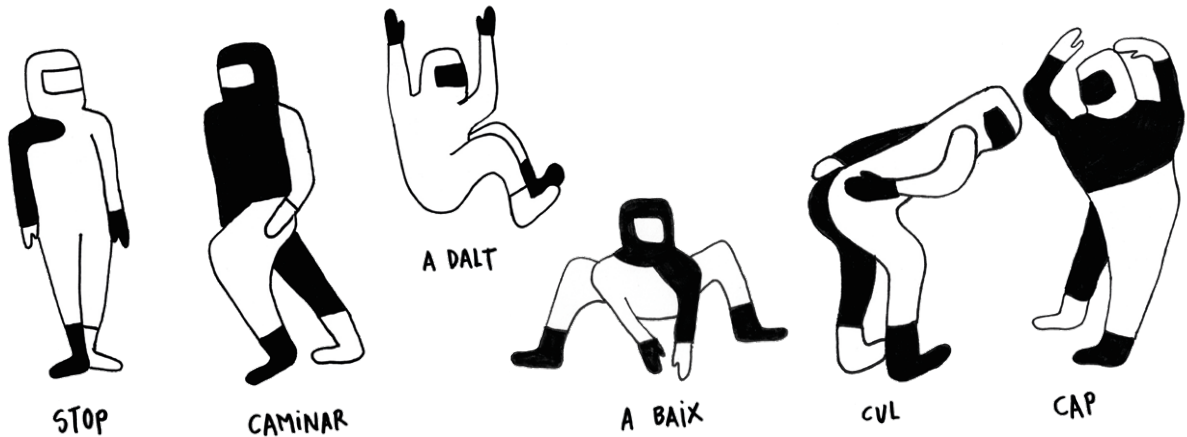
A priori, i com ja s'ha explicat anteriorment, aquesta proposta pot semblar que reforça el binarisme de gènere, però si parem atenció als processos entendrem bé el seu objectiu: en cap cas la persona facilitadora anuncia que aquells gestos fan part de cap camp semàntic. D'aquesta manera, els gestos podrien ser interpretats com simplement neutres (com també passa amb el Hia! o el Ayuken!). La pràctica demostra que les persones participants identifiquen immediatament aquests gestos com arquetips o clichés de femineïtat i masculinitat, fent aflorar diferents reaccions. Una de les reaccions més comunes és el rebuig a interpretar el gest que s'associa al gènere oposat: homes amb moltes reticències als amaneraments, per exemple. Però també hi poden haver les mateixes resistències a interpretar el gest que s'associa al propi gènere per considerar-lo estereotipat i, per tant, no representatiu: dones que rebutgen interpretar amaneraments, per exemple. En qualsevol cas, aquesta pràctica, de forma ràpida i distesa, ens aporta molta informació sobre quina relació tenim amb els estereotips i amb el binarisme de gènere.

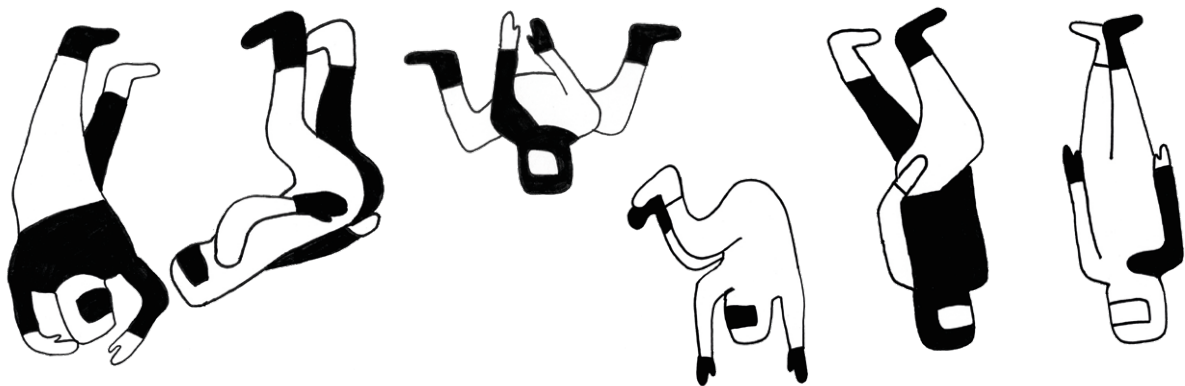
2.2. CAMINAR · STOP

Aquesta dinàmica és una multiplicació de teatre
de les oprimites de Mariana Villani.

Consisteix a seguir les instruccions de la facilitadora amb ordres molt senzilles: stop (parar), caminar, a dalt (saltar), a baix (tocar el sòl), cul (tocar-se el cul) i cap (tocar-se el cap). Es van provant per l'espai, es juga amb la repetició i la consciència espacial. És important que la facilitadora faci també les ordres.

Quan ja està esgotat el joc, es passa al món a l'inrevés: quan la facilitadora diu "a dalt" és a baix, "stop" és caminar i "cul" és cap (i viceversa). Una vegada ens cerciorem que s'entén el joc, la facilitadora proposa caminar i camina ella també: això és molt important perquè la gran majoria caminarà amb ella fins que qualcú que estigui aturat digui en veu alta que aturem, es crearà rebombori i es continuarà amb un "stop".

És important que la facilitadora mantingui les ordres associades al gest, perquè en cas contrari donaria peu a la confusió per la tendència a la imitació. A mesura que avança el joc, es pot jugar amb l'acceleració de les ordres i, fins i tot, a fer bé la proposta gestual del món a l'inrevés, és a dir, si la persona facilitadora diu "cap" tocar-se el cul. El rol de la facilitadora és intentar que les persones participants s'equivoquin, així que, com més corporal sigui la seva proposta, més difícil (i divertit) li ho posarà a les persones participants.

Després es fa una ronda demanant-nos per a què ens serveix aquesta dinàmica. Expliquem que dóna peu a parlar dels pensaments mecanitzats que fem sense pensar, el pensament crític i la còpia com una possibilitat d'aprenentatge però des d'una perspectiva crítica. A més, permet abordar les estratègies de resistència, ja sigui com a resistència grupal (com s'ha organitzat el grup de cara al mandat), ja sigui com a resistència individual (atenint-nos a l'espai propi).

També és possible relacionar el debat a què dóna peu aquesta dinàmica amb el tema en qüestió: la normalitat en relació al sistema sexe-gènere: quins pensaments o actuacions tenim mecanitzats en relació al gènere? Som conscients de que reproduïm estereotips de gènere? Què passa quan algú inverteix les normes de gènere?

2.3. EL DESPERTAR DE LA CONSCIÈNCIA

Aquesta dinàmica és una multiplicació de Mar Navarro.

Aquesta dinàmica facilita la presa de consciència. Es tracta d'un exercici teatral molt bàsic i efectiu per a ajudar a despertar els sentits. Es demana a les participants que caminin per l'espai/sala amb la mirada oberta, buida, i sense xocar amb les altres persones participants.

La persona facilitadora va guiant la dinàmica:

Camin amb un objectiu, el tinc clar, sé on vaig, no dubt. Estic despert. Camin i em faig un petit massatge a la cara, per a despertar-me un poc més.

Camin amb un objectiu, el tinc clar, sé on vaig, no dubt. Estic desperta. Camin i buf, traient la veu.

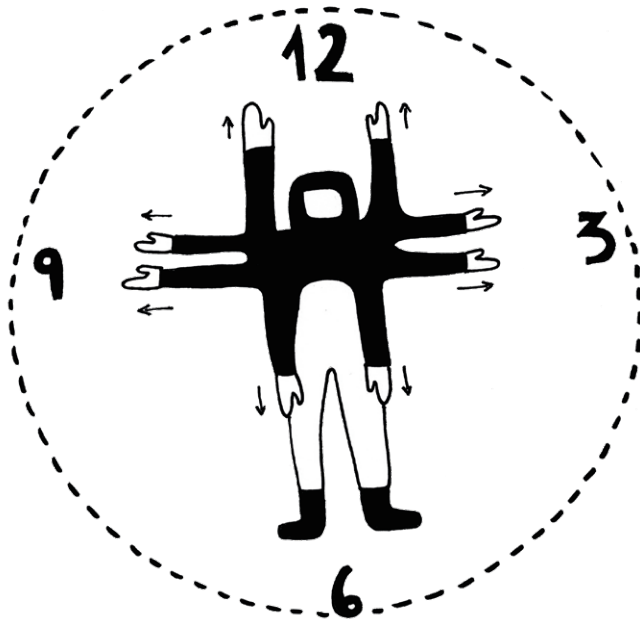
Quan em trob amb una companya la salut amb la mirada. Pos atenció a la trobada. I continuu caminant. Em trob amb la mirada d'una altra persona participant, no la cerc, sé que la trobaré. Veig en la mirada de la companya que també té un objectiu, sap on va, no deambula, el té clar. I continuu caminant. Sense perdre aquesta energia aturem de caminar. El meu cos segueix en moviment, ho sentiu?

Aquesta dinàmica es pot enllaçar amb la següent, les persones participants continuen caminant per l'espai. Cada vegada que es troben amb la companya realitzen la següent dinàmica:

2.4. RELLOTGE

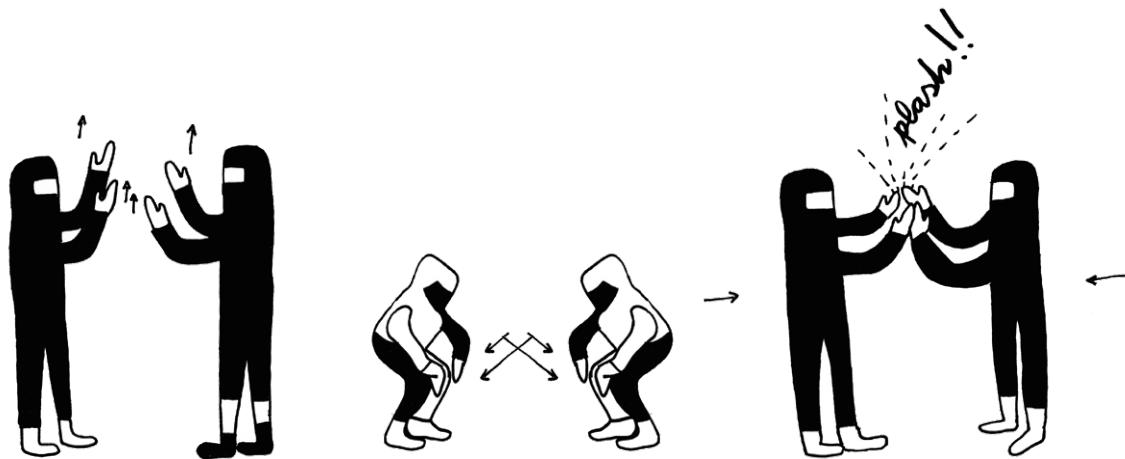
Aquesta dinàmica és una multiplicació de teatre de les oprimides.

Aquest joc és més fàcil de realitzar que d'explicar. De fet, les persones participants poden arribar a comprendre la dinàmica només per imitació, sense que les persones facilitadores expliquin les regles del joc, perquè és molt intuïtiu.

Es tracta d'un joc de desmecanització per parelles, dretes i enfrontades, mirant-se cara a cara. És una coreografia amb un compàs de 2/2. En el primer temps, les dues participants enfrontades es donen una mamballeta o cop en les pròpies cuixes; en el segon temps, cada participant podrà moure, aleatòriament, tots dos braços cap amunt, cap a la dreta, cap avall o cap a l'esquerra. D'aquí el nom de la dinàmica, rellotge. En el primer temps, dues participants sempre coincidiran en el tipus de moviment, perquè aquesta és la pauta: donar-se una mamballeta en les cuixes. Però en el segon temps, en ser aleatori i dependre de l'elecció individual i impulsiva de cada participant, hi haurà moments en els quals es coincideixi i moments en els quals no.

Quan no es coincideix, se segueix amb la dinàmica: cuixes-rellotge, cuixes-rellotge, cuixes-rellotge... Quan coincideixen les manetes del rellotge, és a dir, els braços de les dues persones coincideixen com a un mirall, se substitueix el segon temps del següent compàs (és a dir, rellotge) per una mamballeta o xoc de mans amb la parella, a manera de celebració, i prossegueix la dinàmica, és a dir, una altra vegada cuixes-rellotge, cuixes-rellotge, cuixes-rellotge, fins que es torni a coincidir, moment que li seguirà un cuixes-xocar de mans. I així successivament.

Es pot proposar canvi de parelles passat un cert temps, per a donar-li més dinamisme.

Aquesta dinàmica és molt divertida i útil per a treballar l'error: sempre ens equivoquem. Fem el rellotge quan toca mamballeta en les cuixes o viceversa, o oblidem celebrar la coincidència amb un xocar de mans amb la parella. També ajuda a treballar la pulsació i el ritme. Si no apareix l'error es pot provar d'incrementar la velocitat, augmentar la freqüència de la pulsació. Així, ens assegurem que l'error sempre aparegui, perquè la perfecció, en aquest joc i en la vida real, és inassolible.

2.5. BOSC DE SONS

Aquesta dinàmica és una multiplicació de teatre de les oprimides amb variant del C.T.O. Rio.

Les persones participants es posen per parelles. Una persona conduirà i l'altra serà conduïda. La que condueix ha d'inventar una melodia inventada, és a dir, que no sigui cap cançó coneguda, i guiar per l'espai únicament a través d'aquest cant.

La persona conduïda tancarà els ulls i haurà de ballar i desplaçar-se segons el cant proposat experimentant els silencis, les diferents altures i distàncies. Intentant discernir entre tots els cants proposats quin és el cant que li proposa la seva parella, movent-se cap a o des de la proposta.

Les persones que faciliten hauran d'estar atentes a possibles xocs entre les persones que es desplacen amb els ulls tancats.

Les persones que faciliten poden fer o no explícit que, abans de posar-se a guiar per l'espai, és convenient una certa familiarització amb el cant proposat per la persona que guia i la persona que és guiada, és a dir, abans de jugar amb el desplaçament començar amb les diferents altures i els silencis, ja que per a la persona guiada que té els ulls tancats pot resultar insegur el desplaçament a cegues sense aquesta

certa familiaritat o confiança cap a la persona que guia. Si la persona facilitadora decideix no fer explícita aquesta necessitat de familiaritat des del primer moment servirà per a (quan es posin en comú les experiències viscudes en aquesta dinàmica) veure com hem cuidat o no a la nostra parella.

És important fer el canvi de rols perquè totes les persones experimentin les dues postures. En la reflexió es pregunta en quin rol s'ha experimentat més comoditat. Aquest debat permet abordar temes relacionats amb la responsabilitat de la figura que guia, així com la responsabilitat també de la figura que és guiada, la confiança en si mateix i en l'altra persona.

3...

DINÀMIQUES

ESPECIFIQUES

Tal com s'ha explicat a la introducció, les dinàmiques que vénen a continuació serveixen per a abordar específicament el tema en qüestió, que, en aquest cas, és el dels sistemes d'exclusió que es generen a partir de la configuració del normal. És cert que en algunes dinàmiques de confiança i desmecanització proposades en l'apartat anterior ja trobem unes certes pinzellades que ens encaminen a l'eix del treball. Això és fonamental perquè ens serveix per a preparar el terreny. Tanmateix, les propostes que segueixen a continuació són clau i mereixen la nostra màxima atenció, responsabilitat i cura com a facilitadores. El seu propòsit és aflorar estructures socials que tenim molt interioritzades i que formen part de nosaltres encara que ens costi veure-ho, encara que les rebutgem o per contra, formin part de la nostra identitat i les cuidem amb recel. Això pot fer que apareguin resistències o confrontacions, dolors molt profunds o fracàs; o també empaties i sortides de l'armari que caldria saber acompanyar.

Treballem amb el material sensible que ens ofereixen les participants, per això es recomana que sempre hi hagi dues facilitadores en els tallers o cursos, i que mai es proposi una dinàmica desconeguda per a les facilitadores o que aquestes no hagin viscut en les seves pròpies carns.

"¿ES POSIBLE QUE LA LECTURA DE LA NORMALIDAD LLEGUE A SER UNA PRÁCTICA INTERPRETATIVA *queer*?"

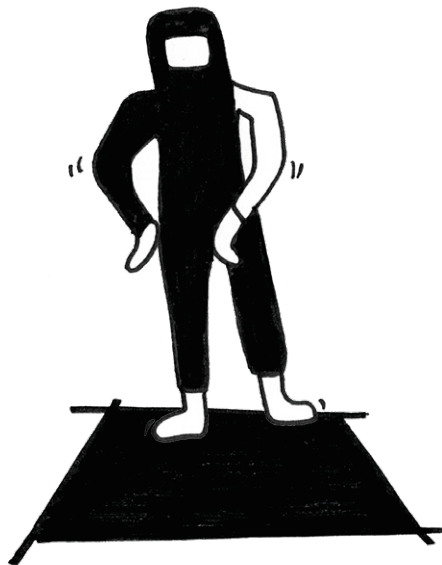
Deborah P. Britzman

3.1. IMATGE DE LA PARAULA

Aquesta dinàmica és una multiplicació del teatre de les oprimides.

Aquesta dinàmica es pot realitzar bé en cercle o bé caminant per l'espai. Si es fa caminant per l'espai, s'aconsella fer-la a continuació de la **dinàmica 2.3** El despertar de la consciència.

Es tracta de fer l'escultura corporal d'una paraula proposada per la facilitadora. S'ha de fer sense pensar, el primer que surti, i per a estimular que així sigui, la facilitadora després de dir la paraula donarà una mamballeta per a accionar.

Si s'ha triat fer-ho en cercle, s'aconsella que les participants es posin d'esquena i quan soni la mamballeta es girin d'un salt per a proposar l'escultura: això facilita no pensar en el que es farà. Si s'opta per fer-la caminant per l'espai, simplement, a la mamballeta es fa l'escultura. En totes dues opcions el grup sencer el fa alhora, cosa que evita la vergonya d'exposar-s'hi.

És convenient, primer de tot, que les facilitadores expliquin en què consisteix la dinàmica amb un exemple que pot ser la paraula "por": es diu por en veu alta, es dóna una mamballeta, es fa una escultura estàtica. A continuació, es dóna una altra mamballeta i s'afegeix a aquesta escultura un moviment rítmic i repetitiu (com un gif) que ajudi a completar el significat. Finalment, es dóna una última mamballeta i es completa la imatge amb un so. Així queda explicada la dinàmica del joc. Una apreciació important és la mirada de la persona que realitza l'escultura. S'ha d'intentar fixar la mirada, mantenint la proposta inicial i no desviar-la cap als parlants.

Així, quan es faci l'exemple amb l'escultura de "por", la facilitadora pot provar de canviar la mirada i preguntar si canvia el significat de l'estàtua. La no transformació de la mirada és una cosa que s'haurà d'anar recordant al llarg de tota la dinàmica. També caldrà reforçar el no-judici, permetre's no ser políticament correctes amb el cos, l'error o permetre's encarnar els estereotips, perquè encara que la nostra ment sigui capaç de mantenir-los a ratlla, s'insereixen en la nostra pell i formen part de la nostra psique.

A manera d'escalfament, la primera paraula que es proposa al grup ha de ser fàcil de representar, sense moltes connotacions simbòliques, per exemple paraules que tinguin a veure amb emocions, com ara "felicitat". Les participants es poden mirar les unes a les altres sense modificar la seva estàtua i veure quines similituds i diferències hi ha en les propostes. Amb una segona mamballeta s'afegeix moviment i amb la tercera un so, tal com s'ha explicat a l'exemple.

Quan les participants han incorporat l'estructura de la dinàmica, es dona pas a paraules més complexes: educació, poder, dona, home, etc.

En aquesta dinàmica sol passar que les participants que estan posant el cos en una imatge donada senten la necessitat d'explicar-la, ja sigui perquè senten que el cos no és prou evocador o perquè no transmet la idea que tenien pensada. La potencialitat de "la imatge de la paraula" resideix en els processos que tenen lloc a través de la traducció d'aquesta paraula a cos i d'aquesta imatge que proposa el cos a paraula amb la lectura que en fan la resta de participants quan l'analitzen.

"UNA IMAGEN NO REQUIERE SER ENTENDIDA SINO SENTIDA"

Augusto Boral

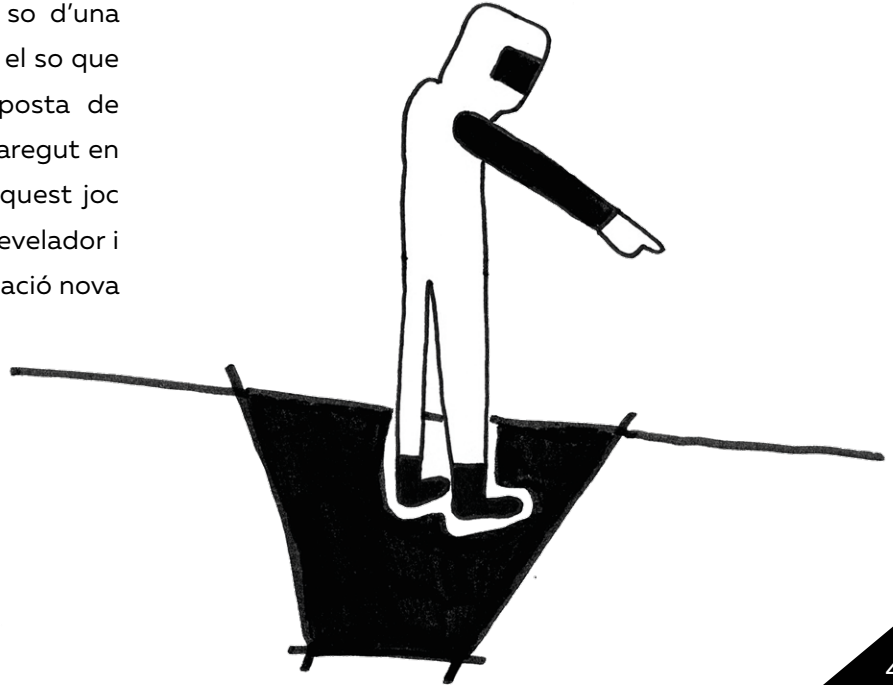

Les imatges són polisèmiques i els seus significats depenen no sols de si mateixes, ni de la intenció de la persona actuant que construeix aquesta imatge amb el cos, sinó, també, de les connotacions amb què les persones les completen, la seva manera de percebre la realitat, d'interpretar, d'observar, ja que, quan veiem una imatge ens relacionem amb aquesta imatge, ens identifiquem o no amb ella, internament ens preguntem: jo sóc aquesta imatge o no? Em produeix desig o rebuig?

Una vegada s'han donat les tres palmades, és a dir, quan tot el grup ha fet una imatge estàtica, li ha afegit moviment i so a una mateixa paraula, és interessant que les facilitadores es preguntin com s'organitzarà la lectura del que estan proposant els participants. Recordem que sempre haurà d'haver-hi unes certes participants en escena i unes quantes fora d'escena. Aquestes últimes seran les que analitzin les imatges segons el que aquestes els facin sentir. Una manera molt simple és fer grups aleatoris així com estiguin distribuïdes a l'espai les participants. Una altra és agrupar-les per similituds: cada participant (sense trencar l'escultura) haurà d'agrupar-se amb aquelles imatges d'altres participants que trobi semblants.

La lectura es pot iniciar amb una anàlisi de com estan els cossos (rectes, frontals, torts, amb múltiples plans), quina part del cos es potencia o té més protagonisme o pes, com és la mirada, etc. És a dir, per a l'anàlisi de l'escultura en estàtic es pot començar per una descripció de les formes corporals per a, després, passar a una interpretació amb la pregunta de a què o a qui em recorda.

Si es fan diverses "imatges de la paraula", es pot provar de canviar el so d'una estàtua pel so d'una altra, per exemple, posar el so que ha aparegut en la proposta de "poder" al cos que ha aparegut en la proposta de "dona". Aquest joc de translocació és molt revelador i pot aportar molta informació nova o rellevant.

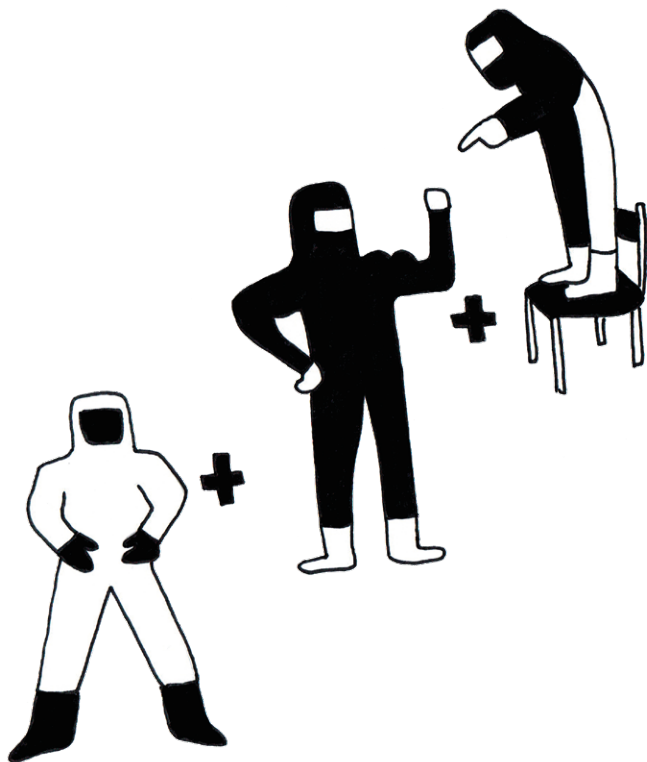

3.2. SUMA DE PODER

Aquesta dinàmica és una multiplicació de teatre de les oprimides.

Aquesta dinàmica se sustenta molt en la dinàmica anterior **3.1 Imatge de la paraula.**

Es proposa partir d'una escultura o estàtua amb el cos que simbòlicament tingui poder o representi el poder. Qui, d'entre les participants, tingui una proposta surt a l'espai estètic i executa la seva escultura. La resta des de fora de l'espai estètic decideix si aquesta imatge té o representa poder i la persona facilitadora pregunta de quina mena de poder es tracta (força física, poder polític, eclesiàstic, econòmic, etc.).

Aquesta primera proposta quedarà a l'escenari i, una vegada comentada, una altra persona haurà d'entrar a l'espai estètic i proposar una escultura que tingui més poder que la que primera. Des de fora es decideix si aquesta segona proposada efectivament té més poder que la primera, es comenta quin tipus de poder i així van entrant diferents escultures fins que fora només quedin una o dues persones.

Aquesta proposta permet, d'una banda, entendre el que significa l'espai, si unx està d'esquena, en una cantonada, sobre una cadira o estirat en terra ens aporta matisos simbòlics que, si bé som capaços de llegir-los i identificar-los intuïtivament, de vegades costa reconèixer-los explícitament, nomenar-los. D'altra banda, aquesta dinàmica dóna peu a parlar de diferents tipus de poder: dictatorial, violent, eclesiàstic, econòmic, i diferents estratègies de poder: la seducció, la forma de manipulació anomenada llum de gas, la comunitat com a sistema d'inclusió/exclusió, etc. Una cosa que sol passar és identificar el poder com una cosa dolenta, confondre autoritat amb autoritarisme, és interessant en aquest cas treballar la idea de poder o empoderament.

3.3. MÀQUINA

Aquesta dinàmica és una multiplicació de teatre de les oprimites.

Aquesta dinàmica es sustenta molt en la dinàmica anterior **3.1 Imatge de la paraula.**

Una màquina es construeix a partir d'una estàtua o imatge estàtica amb el cos a la qual se li afegeix un moviment rítmic a manera de gif que no s'atura. A continuació, es suma un altre cos a la proposta inicial i en relació a ella, primer com a estàtua afegint-hi un moviment rítmic. És important destacar que l'efecte màquina s'aconsegueix per la repetició rítmica dels moviments, però també en la relació entre els cossos i els seus moviments, generant una espècie d'engranatge entre tots dos. Una vegada estabilitzada la proposta amb dos cossos, es suma un tercer cos que farà el mateix i, així, van sumant-se propostes successivament, de manera que, al final, a través de diversos cossos en escena i en moviment es construeix un cos-màquina amb múltiples significats. És important que algunes participants es quedin fora per a poder fer una lectura des de la seva pròpia experiència.

Es pot començar amb una màquina coneguda per totes, com pot ser una torradora o màquina de suc, això ajuda a comprendre la mecànica. Després es poden començar a introduir conceptes més complexos com ara educació/escola, poder, dona, home, heterosexualitat, homosexualitat, lesbiana, etc. A partir de la lectura externa es poden tenir diàlegs i reflexions en relació als comportaments i/o actituds que conformen, en la seva repetició, el gènere, la sexualitat i els sistemes de poder. (Llegir la dinàmica **3.1 Imatge de la paraula**)

3.4. QÜESTIONARI

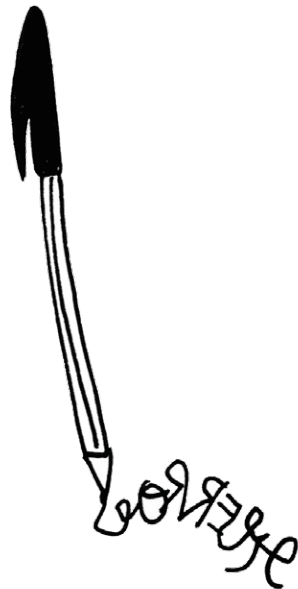
Qüestionari GÍ-S-HETEROSEXUAL

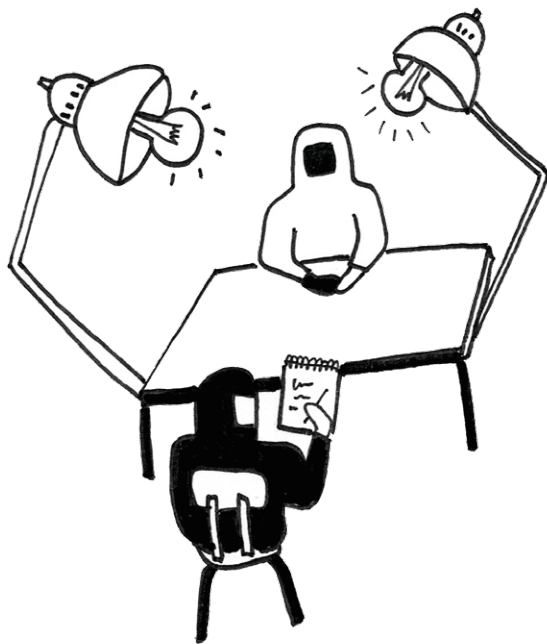
Aquesta dinàmica és una multiplicació de Txus García.

Es proposa que cada participant respongui a nivell individual el següent qüestionari. A continuació, es faran petits grups perquè es puguin compartir o posar en comú les sensacions viscudes a nivell individual, si han sorgit incomoditats, quan i per què.

- • Quan vas descobrir que eres heterosexual?
- • Et va costar molt acceptar la teva heterosexualitat?
- • Creus que seria convenient que anesis a a teràpia per ser heterosexual?
- • Quina creus que és la causa de la teva heterosexualitat?
- • Quan i com li ho vas explicar a la teva família?
- • Per què et sentis dona/home? Quan i com et vas adonar?
- • Quan i com vas decidir ser dona/home?
- • És possible que sentis una por neurotica cap a les persones del teu mateix gènere que sigui causa de la teva heterosexualitat?
-

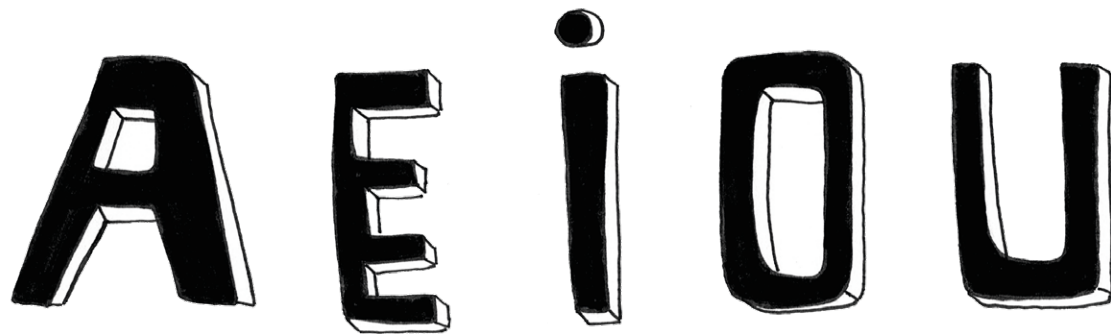

- Si mai t'has ficat al llit amb una persona del teu mateix gènere, com saps que el que realment necessites no
- és ficarte al llit amb una persona del teu mateix gènere?
- Per què insisteixes a mostrar la teva heterosexualitat en públic?
- Desitjaries que els teus fills i filles siguin heterosexuals, malgrat els problemes als quals s'han d'enfrontar?
- La majoria de les persones que abusen de nins/es són heterosexuals, és adequat que els nens i nenes estiguin en contacte amb persones heterosexuals?
- Es pot ser una persona completa si limites la teva vida, les teves relacions o la teva cultura a l'heterosexualitat?

Aquest qüestionari parteix de la pedagogia d'invertir situacions, intenta acostar-nos a una realitat que viuen la gran majoria de les persones que no encaixen en la cis-heterosexualitat, que veuen contínuament qüestionada la seva manera de ser, comportar-se, relacionar-se... Per descomptat, ningú viu com a traumàtic el fet de ser heterosexual. La societat dóna per descomptat que ser-ho representa la "normalitat" i la "generalitat".

3.5. GLOSSARI VISUAL

Aquesta dinàmica és una multiplicació d'Amparo Alonso Sanz.

Es proposa com a treball individual o en grup, com es prefereixi. S'ha de realitzar un glossari visual, d'alguna o diverses terminologies que han anat apareixent en el taller o curs (heterosexualitat, trans, normal, lesbiana, poder, etc). Poden triar el o els llenguatges amb els quals es sentin més còmodes: fotografia d'elles mateixes, fotos d'objectes, dibuix, muntatge/collage... el que vulguin. Es pot fer en el mateix taller o donar com a tasca per al següent dia.

Aquesta dinàmica serveix perquè aflori el propi coneixement de les participants de manera creativa. Així, en plantejar la pràctica artística com a glossari de coneixement, es dóna agència al coneixement de les participants, invertint els papers de la persona facilitadora com a experta o font de saber i la persona participant com a dipositària d'aquest saber. A més, les peces artístiques sempre estaran travessades d'alguna manera per les experiències de les participants, la qual cosa permet abordar el concepte de coneixement situat. Finalment, una vegada completat el glossari, es converteix en un material d'anàlisi en si mateix, a través del qual es pot continuar debatent i reflexionant.

3.6. SALA DE LA NORMALITAT SALA DEL CONEIXEMENT

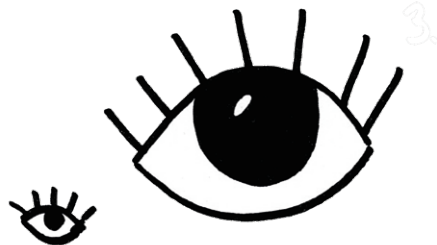

Aquesta dinàmica és
una multiplicació de
Sam Fernández.

Aquesta dinàmica té dues parts. Per a la primera, cada participant haurà de buscar un lloc en l'espai i una postura en la qual estigui còmodx, es tancaran els ulls i la facilitadora conduirà amb:

Imagina que estàs en un lloc molt còmode i agradable. Fa una temperatura ideal. Des d'on estàs es pot contemplar un bell paisatge del qual sorgeix un camí que decideixes recórrer. Vas recorrent el camí, fixant-te en l'entorn que t'envolta. De sobte veus una desviació amb un cartell que anuncia "La sala del coneixement" i apuntes l'adreça. Decideixes anar cap a allí i arribes a un edifici amb una porta on posa "Sala del coneixement". Com és l'edifici per fora? Com és la porta? Decideixes entrar a "La sala del coneixement". Què veus? Com és la sala? De quins materials està feta? Quins colors? Quines textures? Com són les parets? Enmig de la sala hi ha un o diversos objectes. Què són o com són? De quins materials estan fets? Apareix una persona. Com és la persona que apareix a la sala del coneixement? Quina vestimenta

porta? Quants anys creus que té? A poc a poc vas allunyant-te de la sala. Surts a l'exterior i tornes a agafar el camí principal. Recorres el camí de nou i aviat descobreixes que et porta fins a un altre edifici, amb una altra porta. Aquesta vegada estàs enfront de "la sala de la normalitat". Com és l'edifici per fora? Com és la porta? Decideixes entrar a "la sala de la normalitat". Què veus? Com és la sala? De quins materials està feta? Quins colors? Quines textures? Com són les parets? Què hi ha dins de la sala, hi ha algun objecte, està buida? Si hi ha objectes, què són o com són? De quins materials estan fets? Apareix una persona. Com és la persona que apareix a la Sala del normal? Què fa en aquesta sala? A què es dedica? Quina creus que és la seva professió? Surts de la sala, tornes al camí i arribes al punt de partida, és a dir, aquí i ara, i obres els ulls.

La segona part serveix per a posar en comú les experiències de la primera part. Per a això s'utilitzarà un paper continu penjat en la paret, en el qual es dibuixarà una graella:

	SALA DEL CONEIXEMENT	SALA DE LA NORMALITAT
SALA		
OBJECTE/S		
PERSONA		

Cada persona escriu en el paper continu allò que ha visualitzat. Una vegada completada la quadrícula amb totes les aportacions de cada persona participant, es fa una

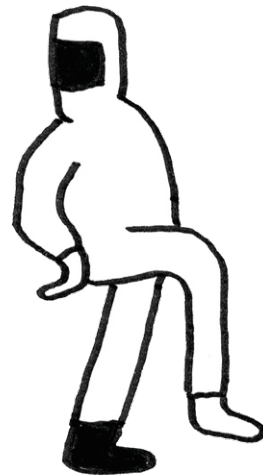
definició conjunta del que entenem per “coneixement” i per “normal” sobre la base de les característiques comunes que han sortit, és a dir, es cerquen eixos de normalitat.

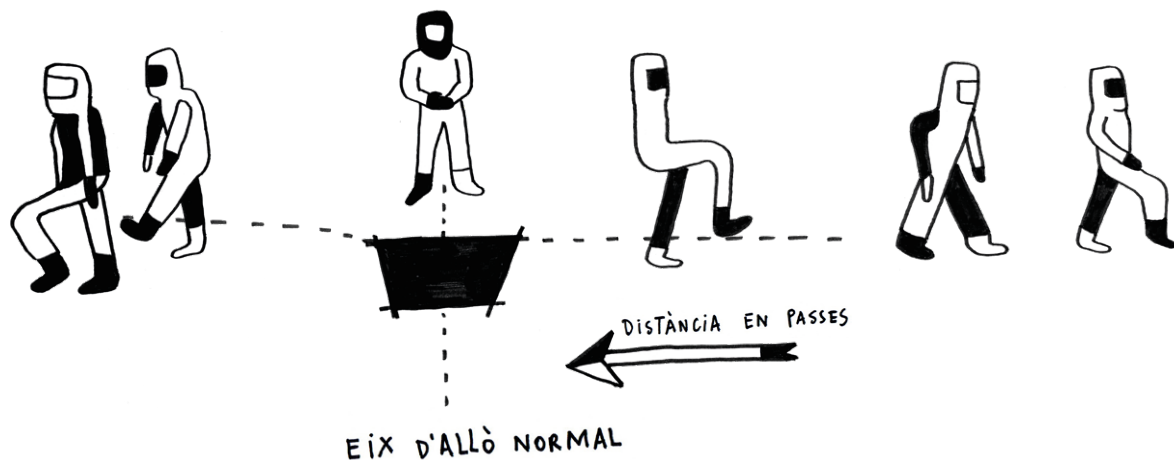
Hi ha una bateria de preguntes per a fer visible el que no es nomena, o es dona per descomptat quant a raça, edat, diversitat funcional, classe, capital cultural, sexualitat o gènere: És una persona blanca caucàsica? Quants anys creus que té? Pots dir si és un home o una dona? Quina vestimenta porta? És una persona amb títols acadèmics? Té alguna afició, quina? Quina és la seva orientació sexual? Té ploma o es nota que és heterosexual? És interessant tenir en compte que a la sala del coneixement rares vegades hi ha una dona anciana, en cadira de rodes o amb hijab, per exemple. Tampoc solen aparèixer objectes feminitzats pel que fa al coneixement, com poden ser utensilis de cuina, de neteja, etc. Aquesta dinàmica planteja com es construeix l'imaginari col·lectiu, qui té el poder del coneixement i quins coneixements són vàlids i quins no.

3.7. EL QUADRAT D'ALLÒ NORMAL

Aquesta dinàmica és una multiplicació de Lucas Platero.

Aquesta dinàmica encaixa molt bé amb l'anterior, però també funciona independentment. Si no s'ha realitzat la dinàmica anterior, aquesta s'inicia fent una llista d'eixos que articulen el que es considera normal en oposició a allò abjecte (edat, gènere, estudis, classe, orientació sexual, model de família, etc.). De tots els eixos nomenats per les participants es trien els més representatius per al grup, no més de set.

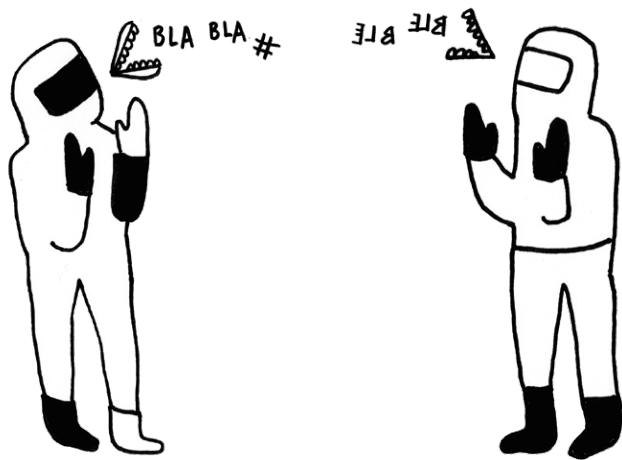
Es marca un quadrat en el centre de la sala amb cinta de carrosser on han de cabre totes les participants. Se'ls explica que aquest quadrat on es troben és el centre de "el normal". A continuació es van enumerant els eixos de normalitat que han proposat en la dinàmica anterior o a l'inici d'aquesta (edat, gènere, estudis, classe, orientació sexual, família, etc.).

Les participants s'hauran d'allunyar/sortir del quadrat de la normalitat tants passos com considerin per a cada eix en relació a la seva experiència vital. Els passos són sumatius, mai es torna enrere. Les participants han de comptar quants passos han donat en total. El quadrat de la normalitat sol quedar buit de persones: ningú és absolutament normal i si arriba a ser-ho (és a dir, s'ha quedat dins del quadrat) aquesta normalitat resulta una anomalia en el grup, ja que el que és considerat normal depèn del grup o comunitat, del seu sistema de creences, dels seus costums, del que sigui més habitual.

Se li demana a les persones més allunyades del quadrat que diguin quants passos han donat (aquesta xifra serà el màxim de la funció estadística). Se li demana a les persones més pròximes del quadrat que diguin quants passos han donat (aquesta xifra serà el mínim de la funció estadística). A continuació es fa una campana de gauss: en fila es van col·locant de menys passos a més.

Les persones que comparteixen xifra es posen en el mateix nivell de la fila. Visualment es veu com és la mitjana de normalitat en aquest grup.

A continuació les participants comenten com s'han sentit.

3.8. COLLAGE D'ALLÒ NORMAL

Aquesta dinàmica és una multiplicació de
La Lioparda Teatre

Es fan grups petits de quatre o cinc persones.

Es posen a disposició revistes actuals, així com es permet cercar amb el mòbil, cançons de la infància, publicitat, pel·lícules, així com qualsevol material que ens vingui al cap i que relacionam amb "allò normal", és a dir, com i on veig aquella normalitat. Haver treballat amb les dues dinàmiques anteriors pot ajudar molt perquè en aquestes participants s'ha relacionat personalment amb la idea d'"allò normal" a través de les seves experiències i imaginari. No obstant això, tampoc és indispensable realitzar-les prèviament.

La proposta consisteix a fer una obra creativa, dibuix o collage de la normalitat, que també pugui incloure qualche eslògan.

Després de finalitzar les obres, es col·locaran les peces en l'espai i, com si es tractés d'un museu, es comentarà cada peça. En primer lloc, ho faran les espectadores (la resta de participants que no pertanyen al grup que ha fet la peça en qüestió) i, posteriorment, el grup d'artistes de la peça.

La lectura pot ser guiada amb preguntes com: D'on ens ve la idea d'allò normal?, On l'aprenem?, Què veim en aquestes obres? A què em recorden? Quins elements de la meva vida real no estan representats? Es poden anar identificant eixos de normalitat i es donarà atenció especial a tot allò que ens hagi aparegut o que no hem trobat. És a dir, volem destacar la importància de visibilitzar les absències, allò que no es representa, i com aquestes absències construeixen també els imaginaris.

Si apareix un nou eix de normalitat, es pot apuntar al paper continu de la **dinàmica 3.7** si s'ha realitzat anteriorment.

"TODA ÉPOCA SE RETRATA A SÍ
MISMA POR LO QUE ENMARCA Y POR LO QUE
EXCLUYE"

Remedios Zafra

3.8.1. MONSTRUIFICANT LA NORMALITAT

(EN RELACIÓ AL COLLAGE)

Aquesta és una proposta de continuació o enriquiment a través del cos de la dinàmica **"Collage d'allò normal"** i sí que és necessari haver-la realitzada prèviament. Amb els mateixos grups de la dinàmica **"Collage d'allò normal"** es redistribueixen aquelles obres artístiques, de manera que cada grup tenguí l'obra d'un altre.

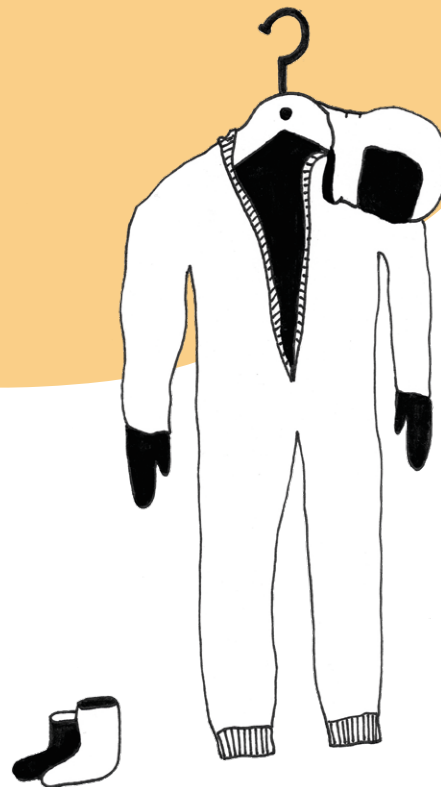

Cada grup haurà de construir una imatge col·lectiva amb el cos, és a dir, una escultura grupal que representi l'obra en qüestió. Per torns, mostren la seva proposta a l'espai estètic o escenari i, si s'ha realitzat dinàmica "El quadrat d'allò normal", es fa ús de l'eina de la *vareta màgica* que permet transformar aquella escultura que representa "allò normal" a una imatge més real i propera a la seva personalitat o realitat. Aquesta transformació en escena ha de ser improvisada, sense planificar. Un cop totes les integrants de l'escena han trobat una estàtua amb la qual s'identifiquin més, es pot demanar que la tornin a canviar a la imatge inicial. Aquest canvi, de la imatge d'"allò normal" a la imatge més "real" i viceversa, es pot repetir diferents vegades, intermitentment, com si fos un gif. Amb aquesta dinàmica aconseguim que les persones que es troben fora puguin realitzar una lectura molt clara dels canvis que es produeixen en el cos de les intèrprets. Com es representa aquesta normalitat? Em representa? És real la normalitat?

"PORQUE SON LAS NORMAS DE LA HETEROSEXUALIDAD OBLIGATORIA Y LA DICTADURA DE UN CUERPO PERFECTO LAS QUE APRISIONAN LAS VIDAS DE CADA PERSONA DE NUESTRA SOCIEDAD, HASTA EL PUNTO QUE SON NORMAS QUE SE VUELVEN INVISIBLES Y POR TANTO NOS TOCA DESVELAR SU VIGENCIA Y EL IMPACTO QUE TIENEN SOBRE LAS PERSONAS. ES DECIR, CÓMO SE CONSTRUYE LA NOCIÓN DE NORMALIDAD Y A QUÉ PRECIO."

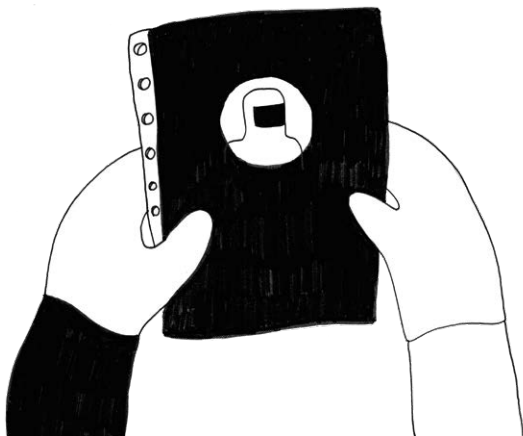
Lucas Platero y María Rosón

3.9. LA PART PEL TOT

Aquesta dinàmica és
una multiplicació de
La Lioparda Teatre.

Aquesta és l'única dinàmica que requereix un material prèviament elaborat per part de les facilitadores, malgrat que no és molt complicat de realitzar. S'han de triar diferents imatges fotogràfiques de persones reals, que poden ser de cos sencer o només de mig. Poden ser persones famoses, però ajuda que no siguin massa conegudes. Dependent d'allò que es vulgui treballar, es triaran certs cossos concrets. Les imatges no han de ser inferiors a la mida DIN A4. Sobre cada fotografia es posarà una cartolina que impedirà veure la imatge completa, amb l'excepció d'un petit tros a través del qual podrem intuir diferents parts de la fotografia que s'amaguen darrere. La localització d'aquest cercle, que ens permet veure com a *voyeurs*, també ha de ser estratègica: no és el mateix mostrar un bocí de pell que pugui evocar un escot a mostrar una mirada que pugui evocar masculinitat. Les fotografies i les cartolines aniran plegades a una funda per evitar que es destapin de forma incontrolada, així com poder fer front a la tentació de les participants per destapar.

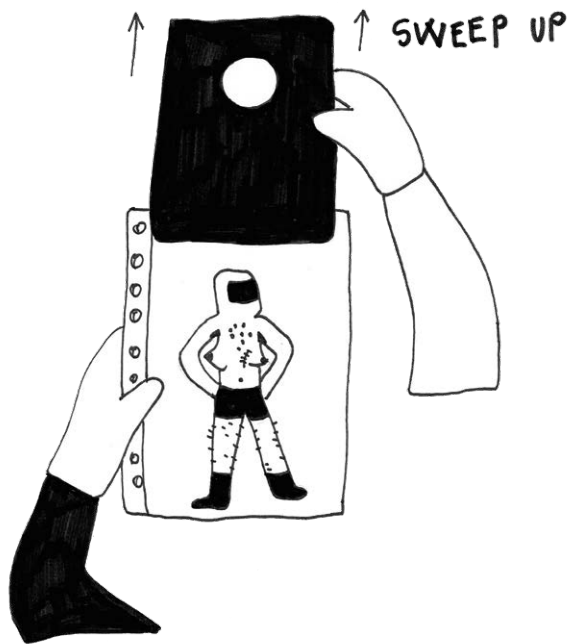

Un cop al taller o curs, les participants es reparteixen en grups. Es faran tants de grups com imatges tenim i, a cada grup, se li lliura una. Sense destapar, han d'imaginar qui és la persona o personatge que hi ha darrere la cartolina: quin nom té, si té parella, de què treballa o quines aficions té. Cal explicar a les participants que és molt important que la resta de grups no vegin el material de cada grup ni senti cap reflexió al respecte.

A continuació, es demana al primer grup que entri a l'espai per a l'acció (el rectangle marcat a terra) i, a través del cos, sense paraules, han de presentar aquella persona. Com a la dinàmica **3.1 Imatge de la paraula**, es demanarà que facin una estàtua que representi aquell personatge, però ho han de fer sense preparar ni pensar massa, amb el so d'una mamballeta. Ho faran totes les persones del mateix grup a la vegada i, com si fos un debat, realitzarem una lectura de les estàtues: Què ens volen contar? Com podem descriure aquesta persona? Tenim suficient informació? La facilitadora pot donar una altra mamballeta per afegir un so. Així, des de fora, s'obtindrà més informació per poder especular qui és aquell personatge o persona. És important recordar que el debat es genera només entre les participants que es troben fora l'escenari, les que posen el cos no poden comentar ni aclarir fins que les de fora ja no tinguin res més a dir. En aquest moment, les que són sobre l'escenari contenen qui és el seu personatge: què nom, si té parella o quines aficions té... mentrestant, es mostra la imatge encara tapada a la resta de participants.

A continuació, es demana a tots els grups, un per un, que entrin a l'espai per a l'acció i repeteixin tot el procés que s'ha explicat amb el primer grup. Quan tots els grups han realitzat les seves presentacions, és hora de destapar.

El primer grup torna a sortir a l'escenari i demanam que torni a fer la imatge corporal que havia proposat inicialment. Donant l'esquena al públic, la facilitadora mostrarà la imatge amagada, de manera que només les participants que posen el cos vegin la imatge completa. Amb aquesta nova informació, poden canviar l'estàtua amb l'objectiu que s'adeqüi més a la nova informació, si fos necessari.

Es demana, tant a les que posen el cos com les que són fora interpretant, què ha canviat. Després, es mostra a la resta de participants la imatge completa destapada i s'inicia el debat. El debat no pot ser molt extens perquè ha de donar temps a què la resta de grups passin per l'escenari i mostrin totes les imatges de forma completa. Aquesta és una dinàmica que des de La Lioparda apreciam molt i li tenim molta estima perquè pot ser molt reveladora. Si es té clar allò que es vol contar, les imatges es trien amb amor i estratègia. De fet, dependent de la imatge que triem (quina imatge donar al grup 1 i quina al grup 6), contarem un relat o un altre. Per exemple, existeix una tendència molt generalitzada per explicar el sistema sexe-gènere utilitzant cossos que no encaixen, cossos disruptius, com, per exemple, cossos intersex o cossos trans. Però en realitat, és molt fàcil no encaixar en els canons hetero-normatius de bellesa i de fet, les persones que tenen un cos tal com apareix representat a la publicitat són una minoria i, per això, és molt interessant fugir de l'element sensacionalista a l'hora de triar quins cossos estaran representats a les fotografies d'aquesta dinàmica.

Susan Stryker

"LA NATURALEZA CON LA QUE USTEDES ME ACOSAN ES UNA MENTIRA. NO CONFÍEN EN ELLA PARA PROTEGERSE DE LO QUE YO REPRESENTO, PORQUE ES UNA FABRICACIÓN QUE ENCUBRE LA FALTA DE FUNDAMENTO DEL PRIVILEGIO QUE USTEDES BUSCAN MANTENER A MI COSTA. USTEDES HAN SIDO TAN CONSTRUIDAS COMO YO, LA MISMA MATRIZ ANÁRQUICA NOS HA PARIDO. LAS INVITO A INVESTIGAR SU NATURALEZA, COMO YO HE SIDO OBLIGADA A CONFRONTAR CON LA MÍA"

També és important assenyalar que aquesta dinàmica genera molta morbositat. Això no és casual, ja que el seu disseny va ser intencionat: volíem abordar des de les arts visuals com es construeix el gènere a través de la mirada i com prioritizam els estímuls visuals vers la resta, és a dir, l'ocularcentrisme. A més, la metàfora de destapar ens serveix per parlar de tots aquells processos que passen a la vida de les persones que no encaixam a la cis-heteronormativitat que tenen a veure amb allò ocult, amb la projecció que es fa de nosaltres o amb les maneres que té la cultura dominant de verificar el nostre gènere o sexe: sortir o que et treguin de l'armari, la morbositat de saber quins genitals té una persona que intuïm com a trans, volen mostrar la veritat, etc. Per tot això, és una dinàmica que no s'ha de banalitzar, ja que si no s'atén bé als processos que succeeixen al grup, pot convertir-se en un museu dels horrors o un *freak show* que, en lloc d'obrir un imaginari a nous cossos que no solen estar representats, serveixi per reafirmar els cànons cis-heteronormatius.

Per tant, és molt necessari i interessant triar imatges (cossos) que, d'una manera o una altra, tinguin a veure amb les experiències de les facilitadores. A més, el fet que les persones posin el cos i representin la imatge, tant a la construcció especulativa del personatge com en el moment de destapar, ajuda a generar certa empatia que impedeix que el possible distanciament pugui transformar-se en rialla o burla per part de les participants.

ESPAI PER AL
SILENCI [...]

"PERO HAY UNA DIFERENCIA CLARA ENTRE LA SÁTIRA Y EL HUMOR OPRESIVO, LA SÁTIRA PARA SERLO TIENE QUE APUNTAR HACIA ARRIBA O APUNTAR HACIA DENTRO, LO QUE APUNTA HACIA ABAJO, EL TÍPICO CHISTE SOBRE LA TÍA VIOLADA, SOBRE EL NEGRO... ESO ES HUMOR OPRESIVO, QUE LE HACE GRACIA A QUIEN ESTÁ EN EL PRIVILEGIO, A LAS DEMÁS NO NOS HACE GRACIA"

Brigitte Vasallo

3.10. UNA PERSONA VA PEL CARRER

Aquesta dinàmica és una multiplicació de La Lioparda Teatre.

Es demana a les participants que formin una filera horitzontal, per exemple, recolza-les a una de les parets. Un cop així, es demana a les participants que tanquin els ulls i facin un exercici de visualització intentant imaginar amb precisió els detalls del fet que, a continuació, proposa la facilitadora:

"Una persona va pel carrer. Imaginem bé a aquella persona: on és, si és de dia o de vespre, com és el carrer, com li pega el llum, com és la persona, quina roba porta... Si tenim més detalls, millor. Podem realitzar una foto mental d'aquesta persona?, sí?, la tenim?"

Idò ara, aquesta persona es troba amb la seva parella. Podem imaginar-nos aquesta trobada?, com és?, com es saluden, si ho fan?, com és la parella?, quina roba porta?, podem fer una foto mental d'aquesta trobada i d'aquestes dues persones?, sí?, ho tenim?"

Un cop acabada la visualització, es demana a les participants que obrin els ulls i que facin una passa cap a davant cada cop que la resposta a les següents preguntes siguin "no":

La primera persona que anava pel carrer, era dona?, era una persona negra?, portava hijab?, era una persona major de 60 anys?, portava audiòfon?, era una persona trans?, anava en cadira de rodes?...

Amb relació al vincle amb la seva parella, era parella professional?, eran companyes de curro o estudi?, era una parella artística?...

Amb relació a la parella, era del mateix gènere que la primera persona?, portava hiyab?, era una persona major de 60 anys?, portava un audiòfon?, era una persona trans?, anava a cadira de rodes?...

La major part de respostes seran negatives, ja que als imaginariis solem visualitzar personatges que encaixen als cànons de bellesa normatius. Aquest fet ve provocat per la forta pressió dels mitjans de comunicació i publicitat, entre altres elements. Algunes persones imaginem a algú conegut (la seva mare, a si mateix/a, etc.), però aquests casos no són casos molt comuns. El fet que les participants facin una passa cap a davant cada cop que la seva resposta sigui negativa ajuda molt a visualitzar com està conformat el nostre imaginari, quins cossos apareixen i, sobretot, quins cossos no estan representats. Finalment, es pot demanar: on són les persones negres, dones, amb hiyab, sordes, majors, trans, etc., al nostre imaginari?, com s'hauria de demanar per poder imaginar a una persona negra, dona, amb hijab, sorda, major, trans, etc.?

Així, aquesta dinàmica permet abordar com es construeix la normalitat a través del llenguatge, ja que no ha de ser anomenada o marcada, a diferència de l'alteritat, que es construeix lingüísticament en funció dels termes marcats. De fet, a la dinàmica

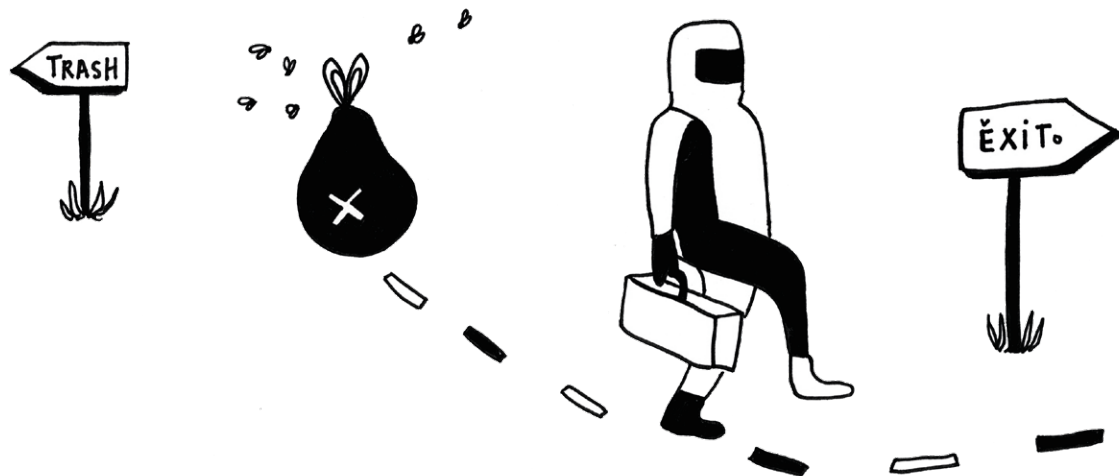
automàticament pensam, sense adonar-nos, en una persona blanca, per exemple, assumint implícitament que si la persona a imaginar hagués estat negra, segurament la facilitadora ens hauria demanat imaginar a "una persona negra". Aquest automatisme és producte d'un biaix racista.

A més, és una dinàmica molt útil per realitzar amb grups amb una certa resistència a abordar el sistema sexe-gènere com a eix d'opressió perquè, a través d'aquest exercici, s'albira que els eixos d'opressió són múltiples i, en funció de la varietat i riquesa de preguntes, es despertarà l'empatia de les participants per relació a aquests mateixos. És a dir, els eixos d'opressió que pateixen les participants poden ser diferents, però les conseqüències són molt similars. En aquest cas, la invisibilitat, l'alteritat, allò insultat i marcat, etc. Així doncs, es podrà abordar el concepte d'interseccionalitat, els privilegis i les possibles aliances.

4...
TANCAMENT

QUÈ M'EMPORTO I QUÈ DEIXO?

Aquesta dinàmica és una multiplicació de
Fernando Hernández

Com a mitjà per a tancar i poder recollir una avaluació de la sessió de forma senzilla, però eficaç, es proposa dir què m'enduc i què deix, amb relació al taller. És important que siguin les facilitadores les que comencin per fer un exemple: "m'enduc una sorpresa molt grossa perquè és un grup que ha participat molt i molt críticament i deix el meu prejudici que les persones joves passen de tot", per seguir l'ordre segons el cercle.

"TAL VEZ SERÁ CUESTIÓN DE TRABAJAR LA SEXUALIDAD
CONTRA LA IDENTIDAD, INCLUSO CONTRA EL GÉNERO,
Y DEJAR QUE LO QUE NO PUEDE APARECER COMPLETAMENTE
EN CUALQUIER ACTUACIÓN PERMANEZCA EN SU PROMESA DE
ALTERACIÓN "

Judith Butler

G CONSELLERIA
O PRESIDÈNCIA,
I CULTURA I IGUALTAT
B DIRECCIÓ GENERAL
/ DRETS I DIVERSITAT

STREET FIGHTERS

LALIOPARDATEATRE@GMAIL.COM

NATALIAFARINYAS.COM

9788409285082

